

กระบวนการยุติธรรมในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล
ภายใต้สภาวะ: New Normal: ศูนย์พยากรณ์
สถานการณ์อาชญากรรมแห่งชาติ
Justice System in the Digital Economy
in the New Normal: The National Center
for Crime Analytics and Forecasting

พงษ์ธร ธัญญสิริ*

Phongthon Thanyasiri

- ความเป็นมาของศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (DXC)

สำนักงานกิจการยุติธรรม ได้มีการพัฒนาศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม หรือ Data Exchange Center (DXC) คือ ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม ตั้งมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2550 เพื่อเป็นการส่งเสริมบูรณาการให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลในกระบวนการยุติธรรม ในการลดขั้นตอนในการทำงานและเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรมอย่างเป็นรูปธรรมที่เป็นมาตรฐาน ในการค้นหา รวบรวมประมวลผลขั้นต้น และส่งผ่านข้อมูลระหว่างหน่วยงาน เพื่อเป็นศูนย์กลางหลักในการเชื่อมโยงข้อมูลของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่จะส่งผลต่อการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม และจะพัฒนาไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูล

* ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
Director-General of the Office of Justice Affairs

ขนาดใหญ่ (Big Data) ในกลุ่มเป้าหมายด้านพัฒนาพฤติกรรมเพื่อการคาดการณ์สถานการณ์อาชญากรรม วางแนวทางการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู และการกลับคืนสู่สังคมของผู้กระทำผิดทั้งผู้ใหญ่ และเด็กและเยาวชนเพื่อลดสถิติการกระทำผิดซ้ำ

■ วัตถุประสงค์

1) เพื่อให้เป็นไปตามแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศในกระบวนการยุติธรรมและแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติตามพระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2549

2) เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมมีความเป็นมาตรฐาน ซึ่งปัจจุบัน ได้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ISO/IEC 27001:2013 รวมถึงการรองรับ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 พ.ร.บ. การรักษาความมั่นคงความปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. 2562 และ พรบ. การบริหารงาน และการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 อีกทั้งมีความรวดเร็ว โปร่งใส และมีการธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance)

3) เพื่อเป็นศูนย์บริการข้อมูลให้กับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในลักษณะเป็น Web Service

■ เป้าหมาย

1) เป็นศูนย์กลาง Web Service โดยมีระบบประมวลผล ระบบรักษาความปลอดภัย และระบบสำรองข้อมูลอย่างเพียงพอเหมาะสมในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

2) เป็นศูนย์ประสานการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมร่วมกันในลักษณะการสืบค้นแบบเบ็ดเสร็จ หรือ Single Report และมีการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

3) เป็นการพัฒนาไปสู่ National Single Windows of Justice หรือ NSWJ เพื่อส่งต่อข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในลักษณะติดตามผู้กระทำผิดว่าไปอยู่ในขั้นตอนใดของกระบวนการยุติธรรม และสนับสนุนการจัดทำรายงานสถิติกระบวนการยุติธรรม โดยทั้งหมดจะพัฒนาในขั้นต่อไปสู่ ศูนย์พยากรณ์สถานการณ์อาชญากรรมแห่งชาติ

ภาพที่ 1 จำนวนหน่วยงานที่เข้าร่วมในระบบ DXC จำนวน 26 หน่วยงาน และจำนวน 53 ฐานข้อมูล

หน่วยงานที่มี MOU

กรมการปกครอง

สำนักงานอัยการสูงสุด

กรมราชทัณฑ์

กรมบังคับคดีและที่ดิน
กรมกฤษฎีกา
สถาบันนิติวิทยาศาสตร์
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

กรมสอบสวนคดีพิเศษ
สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
สำนักงานประกันสังคม
กรมการขนส่งทางบก
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

กรมประมง
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (ปก.พ.)
กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า
ศูนย์ว่านควมการบริหารจัดการชายแดนภาคใต้
สำนักงานกิจการยุติธรรม
หน่วยงานรองทางทหาร

สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน
สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง
สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
สำนักงานศาลยุติธรรม

หน่วยงานที่ไม่มี MOU

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
กรมที่ดิน
กรมพลังงานธุรกิจการค้า
นครกรุงเทพมหานคร

ฐานข้อมูล

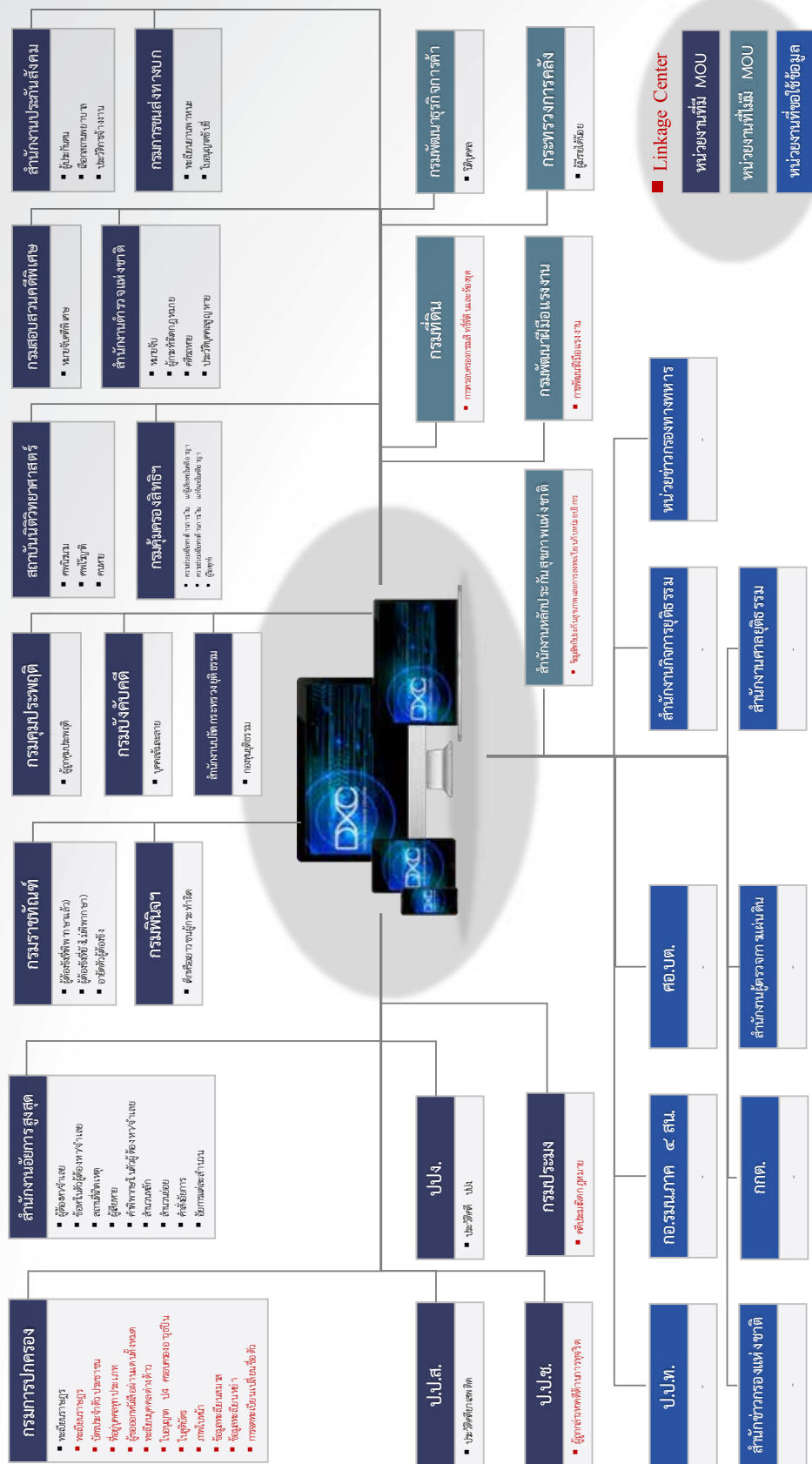
- ทะเบียนราษฎร | 2. ทะเบียนราษฎร์ (Linkage Center)
- บัตรประจำตัวประชาชน (Linkage Center)
- ที่อยู่พลกรัประเท (Linkage Center)
- ผู้จดทะเบียนสมรส (Linkage Center)
- ทะเบียนคนต่างด้าว (Linkage Center)
- ใบอนุญาต ป.4 กรมการกงสุล (Linkage Center)
- ใบสูติบัตร (Linkage Center) | 9. ภาพใบหน้า (Linkage Center)
- ทะเบียนสมรส (Linkage Center) | 11. ทะเบียนหย่า (Linkage Center)
- การจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อตัว (Linkage Center)
- ข้อมูลผู้ต้องหา/จำเลย | 14. ข้อมูลในคดีอาญา/จำเลย | 15. ข้อมูลสถานที่เกิดเหตุ
- ข้อมูลผู้เสียหาย | 17. คำพิพากษาในคดีอาญา/จำเลย | 18. ข้อมูลสำนวนหลัก
- ข้อมูลสำนวนย่อย | 20. ข้อมูลคำสั่งชั้นอุทธรณ์ | 21. ข้อมูลชั้นฎีกาและฎีกา
- ผู้ต้องขัง (คดีที่พิพากษาล้างแล้ว) | 23. ผู้ต้องขัง (คดีที่ยังไม่พิพากษา)
- อายุของผู้ต้องขัง
- เด็กหรือเยาวชนของผู้กระทำผิด
- ผู้ถูกคุมประพฤติ
- บุคคลล้มละลาย
- ศพนิรนาม | 29. ศพไร้ญาติ | 30. คนหาย
- ความร่วมมือหรือการดำเนินการเงิน แก่ผู้เสียหายในคดีอาญา
- ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่ผู้เสียหายในคดีอาญา
- ผู้ร้องทุกข์
- นายจ้างคดีพิเศษ
- กองทุนยุติธรรม
- ผู้ประกอบการ | 37. เลือกสถานพยาบาล | 38. ประวัติการจ้างงาน
- ทะเบียนยานพาหนะ | 40. ใบอนุญาตขับขี่
- นายจ้าง | 42. ผู้กระทำความผิดกฎหมาย | 43. คดีสหภาพ | 44. ประวัติการจ้างงาน
- ประวัติคดีอาญาแพ่งคดี
- ผู้ก่อการร้ายอาชญากรรม (Linkage Center)
- คดีประมวลกฎหมาย (Linkage Center)

* คำพิพากษาอาชญากรรม (เมื่อปี 2564)

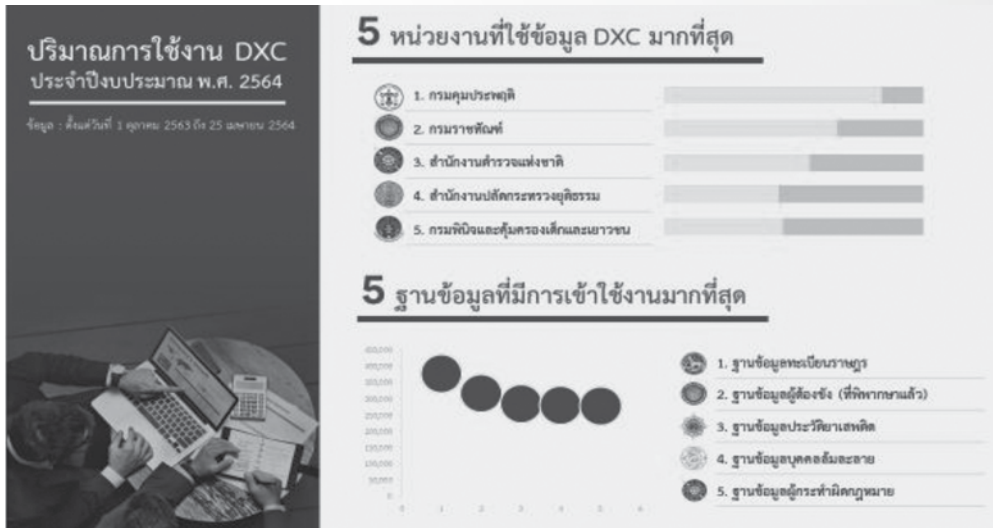
ฐานข้อมูล

- ข้อมูลเลือกประวัติสุขภาพและการลงทะเบียนกับหน่วยบริการ (Linkage Center)
- การพัฒนาฝีมือแรงงาน (Linkage Center)
- การประกอบกิจกรรมสิทธิที่ดินและห้องสมุด (Linkage Center)
- มติสภา
- ผู้รับรายได้

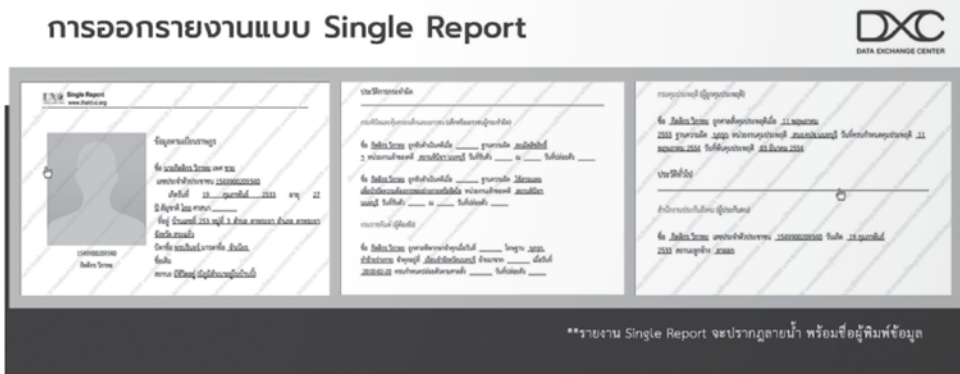
ภาพที่ 2 ลักษณะของเครือข่ายการเชื่อมโยงในระบบ DXC

ภาพที่ 3 ปริมาณผู้ใช้งานและฐานข้อมูลการใช้งานในระบบ DXC

ภาพที่ 4 รูปแบบการรายงานของระบบ DXC ในรูปแบบ Single Report

Single Report เป็นระบบสืบค้นข้อมูลบุคคลแบบเบ็ดเสร็จ โดยสามารถสืบค้นได้จากข้อมูลเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก หรือ ชื่อ-สกุล โดยระบบจะประมวลผลและนำมาจัดทำเป็นรายงาน ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 แสดงผล ข้อมูลทะเบียนราษฎร และข้อมูลภาพใบหน้า

ส่วนที่ 2 แสดงผล ข้อมูลประวัติการกระทำความผิด

ส่วนที่ 3 แสดงผล ข้อมูลทั่วไป (ข้อมูลอื่นๆ ที่สนับสนุนการสืบเสาะข้อเท็จจริงต่างๆ)

1

ก้าวต่อไปของการพัฒนาฐานข้อมูลกระบวนการยุติธรรมและจัดทำรายงานสถานการณ์อาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมของประเทศ : ศูนย์พยากรณ์สถานการณ์อาชญากรรมแห่งชาติ

สำนักงานกิจการยุติธรรมเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาฐานข้อมูลด้านกระบวนการยุติธรรมให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการตอบโจทย์ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมและประชาชน จึงริเริ่มดำเนินโครงการจัดทำรายงานสถานการณ์อาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมขึ้น โดยรวบรวมข้อมูลสถิติสำคัญด้านอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอในรูปแบบรายงาน (White Paper on Crime and Justice) โดยมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์ต่อการนำไปใช้ประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์อาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการจัดทำรายงานดังกล่าวยังสามารถเผยแพร่ออกสู่สาธารณชน นักเรียน นักศึกษาได้รับทราบเพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงวิชาการ รวมถึงให้ผู้บริหารงานยุติธรรมและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทราบถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สำคัญเกี่ยวกับสถานการณ์อาชญากรรม และการดำเนินกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยสามารถนำไปประกอบการตัดสินใจกำหนดนโยบายยุติธรรมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

เป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมในการบริหารงานยุติธรรม

เป้าหมายของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม (Justice Administration and

Management) (Stan, David, & John, 2015) มีความหลากหลายโดยอยู่ภายใต้เป้าหมายเดียวกันในกระบวนการยุติธรรม คือ การอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชน (Complex Goals under Complex Environment) เพื่อให้ประชาชนได้รับ

1) ความยุติธรรม (Justice) ด้วยความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและได้รับความเสมอภาคเป็นธรรม (With Efficiency, Effectiveness, fairness)

2) การรักษาความปลอดภัยแก่ชุมชน (Secure Communities)

3) การคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรม (Restoring Crime Victims)

4) การบูรณาการงานยุติธรรมหรือการบริหารงานยุติธรรมเชิงบูรณาการ (Integration)

ฐานข้อมูลด้านอาชญากรรมในกระบวนการยุติธรรม

จากข้อมูลด้านสถานการณ์อาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรม ถือเป็นข้อมูลที่สำคัญต่อการกำหนดนโยบายการบริหารยุติธรรม จำเป็นต้องมีการรวบรวมข้อมูลตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันให้ครอบคลุมสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น ข้อมูลสถานการณ์แนวโน้มของอาชญากรรม ข้อมูลการกระทำผิด การดำเนินคดีอาญา และข้อมูลสถานการณ์การลงโทษและบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิด อย่างไรก็ตามในปัจจุบันข้อมูลดังกล่าวมีการจัดเก็บอย่างกระจัดกระจายตามหน่วยงานต่าง ๆ ขาดความเชื่อมโยงซึ่งไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์เพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ได้ ถ้าการจัดทำรายงานสถานการณ์

อาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมไทย (White Paper on Crime and Justice) และรายงานสถานการณ์เหยื่ออาชญากรรม (Victimization Survey) รวมถึงรายงานสถานการณ์อาชญากรรมจากผู้กระทำผิด (Self Report on Crime Survey) ที่สามารถบ่งชี้ถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันได้ก็จะสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้เป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายแก้ปัญหาได้อย่างทันทั่วทั้งที่ กล่าวคือ

1. สถิติอาชญากรรมที่เป็นทางการ หรือ Uniform Crime Report ที่เป็นสถิติอาชญากรรมที่หน่วยงานราชการเป็นผู้เก็บรายงาน โดยในประเทศไทย หน่วยงานหลักที่เก็บข้อมูลคือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

2. สถิติอาชญากรรมที่เก็บจากเหยื่ออาชญากรรม หรือ National Crime Victimization Surveys เป็นสถิติอาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากผู้ได้รับความเสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมที่ไม่กล้าแจ้งข้อมูลต่อหน่วยงานของรัฐ ทำให้หน่วยงานของรัฐมีสถิติอาชญากรรมไม่ครบถ้วน โดยสถิติอาชญากรรมที่เก็บจากเหยื่ออาชญากรรมปัจจุบันมีหน่วยงานที่เก็บข้อมูล คือ สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

3. สถิติอาชญากรรมที่เก็บจากผู้กระทำผิด หรือ Self-Report on Crime Surveys เป็นสถิติอาชญากรรมที่เกิดจากผู้กระทำผิดรายงานต่อหน่วยงานราชการเอง เนื่องจากเหยื่อไม่สามารถมารายงานต่อรัฐได้ และหน่วยงานรัฐไม่ได้รับแจ้งจากเบาะแสใดๆ แต่มีการเกิดอาชญากรรมเกิดขึ้น โดยไม่มีผู้รู้แต่ผู้กระทำผิดเกิดความผิดเกิดความสำนึกและมีการมารายงานสถิติคดี ประเภทนี้เอง เช่น กรณีผู้กระทำผิดที่เป็นฆาตกรต่อเนื่อง เป็นต้นโดยสถิติอาชญากรรม

ที่เก็บจากผู้กระทำผิดริเริ่มการเก็บข้อมูลคือ สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

ทั้งนี้ เมื่อมีฐานข้อมูลในลักษณะ BIG DATA แล้วจะสามารถนำข้อมูลทางด้านอาชญากรรมมาวิเคราะห์/สังเคราะห์ (Crime Analysis) อันนำไปสู่ การวิเคราะห์สถานการณ์อาชญากรรม (Crime trend) และแผนที่อาชญากรรม (Crime Mapping) ในลักษณะระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) ได้ด้วย และหากหน่วยงานทางราชการยังไม่ทราบสถิติอาชญากรรมประเภทใดก็ตาม มักจะเรียกสถิติอาชญากรรมที่ยังไม่มีว่า Dark Figure หรือ เป็นตัวเลขด้านมืดที่หมายถึงสถิติอาชญากรรมที่ยังไม่มีการรายงานหรือเป็นสถิติอาชญากรรมที่ยังมองไม่เห็น

สถานการณ์อาชญากรรมและการวิเคราะห์แนวโน้มการเกิดอาชญากรรม (Crime trend)

จากสถานการณ์ดังกล่าวสำนักงานกิจการยุติธรรมจึงได้จัดตั้ง **ศูนย์พยากรณ์สถานการณ์อาชญากรรมแห่งชาติ (ศอช.)** หรือ **The National Center for Crime Analytics and Forecasting (NCF)** ขึ้น เพื่อนำสถิติอาชญากรรมทั้ง 3 ประการ รวมถึงข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์และสังเคราะห์หาแนวโน้มสถานการณ์อาชญากรรม และลักษณะของการประกอบอาชญากรรมของอาชญากร (Crime Pattern) รวมถึงเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม อีกทั้งเพื่อเป็นการเตือนภัยภาคประชาชนไม่ว่าจะเป็นช่วงเวลาการเกิดอาชญากรรม การระมัดระวังตัว ให้สามารถอยู่ได้ถูกที่ถูกเวลา ซึ่งจะพื้นที่ปลอดภัย หรือ พื้นที่เตือนภัย หรือ Awareness Space รวมถึงการที่เตือนภัยประชาชนในลักษณะการป้องกันตัวประชาชนเองตามแนวทฤษฎี Routine

Activities Theory และ Lifestyle Theory โดยขยายความดังนี้

1) การวิเคราะห์แนวโน้มการเกิดอาชญากรรมในระยะยาวในระยะเป็นแต่ละปี (Long-term patterns from year-to-year trends) และในลักษณะเป็นช่วงระยะเวลาได้ (Period) รวมถึงเป็นลักษณะแบบเป็นช่วงสั้น ๆ (Snapshot) เพื่อให้หน่วยงานในกระบวนการ

ยุติธรรมทราบถึงปรากฏการณ์อาชญากรรมประเภทต่าง ๆ ในแต่ละช่วงเวลาในลักษณะเปรียบเทียบได้ รวมถึงจะสามารถวิเคราะห์หรือวางแผนการดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในลักษณะการบริหารงานยุติธรรมในลักษณะเป็นองค์รวมเพื่อรองรับสถานการณ์อาชญากรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลาได้

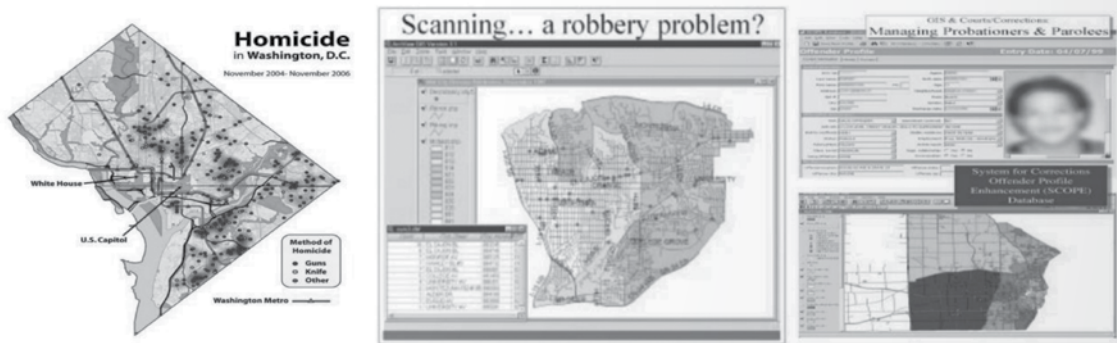
ภาพที่ 5 แนวโน้มการเกิดอาชญากรรม ประจำเดือน เมษายน 2559-2563

2) การจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมให้แก่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม (How to allocate criminal justice resource) โดยหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีทรัพยากรที่จำกัดไม่ว่าจะเป็น บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี ซึ่งต้องการการบริหารทรัพยากรต่างๆ ที่เหมาะสมตามสภาพเศรษฐกิจและสังคม ในลักษณะการมองเชิงเศรษฐศาสตร์

ในกระบวนการยุติธรรม โดยมองเรื่องของความคุ้มค่า คือ ความสงบเรียบร้อยของสังคม และการมีความสุขของประชาชน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องทราบถึงสถานการณ์ต่างๆ เช่น ปรากฏการณ์อาชญากรรม ความเคลื่อนไหวของอาชญากร พื้นที่ที่เกิดอาชญากรรม เป็นต้น

ภาพที่ 6 ภาพประกอบปรากฏการณ์อาชญากรรม ความเคลื่อนไหวของอาชญากร และพื้นที่ที่เกิดอาชญากรรม

3) การทบทวนนโยบายทางอาญาของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม (Review Policy) ในแต่ละหน่วยงาน และมีการทบทวนหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในลักษณะการบริหารงานยุติธรรม จะช่วยให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสามารถกำหนดนโยบายทางอาญาได้อย่างเหมาะสม เพื่อสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและตอบสนองต่อสภาพปัญหาของสังคมได้ทันทั่วทั้งที่

หลักการดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

ในการดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง

กระบวนการยุติธรรมทางอาญามีหลักการปฏิบัติงานที่อาศัยแนวคิดและทฤษฎี (Herbert, 1968 อ้างใน เกียรติจิตร วัจนสวัสดิ์, 2551) ดังนี้

1) ทฤษฎีควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model) เป็นทฤษฎีที่ต้องการส่งเสริมประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม โดยมุ่งควบคุม ระวังและปราบปรามอาชญากรรมเป็นหลัก ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถจะควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมหรือจับกุมอาชญากรรมมาลงโทษตามกฎหมายได้นั้น ย่อมเป็นการกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมและเสรีภาพของประชาชนผู้สุจริต ดังนั้นกระบวนการยุติธรรมที่ดีต้องมีสถิติ

การจับกุมสูง ๆ เป็นหลักที่เน้นประสิทธิภาพ คือ การประสพผลสำเร็จโดยการลงแรงและลงทุน น้อยที่สุด และการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ ต้องดำเนินการด้วยความรวดเร็วและเด็ดขาด โดยการค้นหาความจริงในกระบวนการยุติธรรม จะดำเนินการไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ อย่างสม่ำเสมอ ไม่หยุดชะงัก ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นการปฏิบัติงานประจำ และเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมมีดุลยพินิจในการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเต็มที่

2) ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (Due Process Model) เป็นหลักที่ตรงข้ามกับทฤษฎีควบคุมอาชญากรรม คือ ในการปฏิบัติหน้าที่ต้องยึดหลักนิติธรรม เน้นการคุ้มครองสิทธิบางอย่างของประชาชน มากกว่าการพยายามป้องกันอาชญากรรม เป็นหลักการที่เน้นคุณภาพ คือ กระบวนการที่มีคุณภาพต้องเป็นกระบวนการที่ละเอียดอ่อน ชับซ้อนและสามารถแก้ไขจุดบกพร่องตัวเองได้ และมีมาตรฐานเป็นเช่นเดียวกันทุกกรณี ดังนั้น กระบวนการยุติธรรมที่ดีต้องเน้นสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นหลัก ซึ่งต้องมีการถ่วงดุลอำนาจระหว่างเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม

แนวคิดทางด้านอาชญาวิทยาในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม เช่น สำนักคิด Positive School of Criminology ที่มีฐานคิดที่อาชญากรรมกระทำความผิดจาก Determinism หรือเจตจำนงกำหนด เช่น แนวคิดสำนักคิด Chicago School of Criminology ของ Robert E. Park รวมถึง Shaw & McKay ด้วยซึ่งเป็นแนวคิดทางด้านสังคม ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเจริญเติบโตของเมืองกับปัญหาอาชญากรรม และการมีนโยบายการป้องกันอาชญากรรม

ที่มีฐานข้อมูลที่ครบถ้วน โดยใช้แนวคิด CPTED หรือ Crime Prevention Through Environmental Design ของ C.Ray. Jeffery และ Oscar Newman ซึ่งเป็นเรื่องการออกแบบสถานที่และพื้นที่สาธารณะในการป้องกันอาชญากรรม

ภาพที่ 7 สามเหลี่ยมการวิเคราะห์ปัญหา
ด้านกระบวนการยุติธรรม

ที่มา: Rebecca and Bryan, 2010

4) การทบทวนโครงสร้างของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม (Review Criminal Justice System) จากสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปที่พบเป็นในปัจจุบัน คือ แต่เดิมปัญหาอาชญากรรมแบบดั้งเดิมคือรูปแบบอาชญากรรมพื้นฐาน หรือ Blue Collar Crime เช่น อาชญากรรมประเภทชีวิต ร่างกาย และเพศ เป็นต้น แต่ปัจจุบันปัญหาอาชญากรรมที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น คือ อาชญากรรมคอเช็ดขาว หรือ White Collar Crime ที่เป็นอาชญากรที่ใช้ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชญากรรม เช่น อาชญากรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น ทั้งนี้ เห็นได้ชัดจากการปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม คือ การปรับโครงสร้างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้แก่ การจัดตั้ง

กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี หรือกองบัญชาการ CYBER เมื่อปี 2563 มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 และพ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. 2562 ดังเหตุผลที่ประกาศใช้พระราชกฤษฎีกานี้คือ ในปัจจุบันโครงสร้างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในปัจจุบันไม่สามารถรองรับปัญหาที่มีความซับซ้อนจากการใช้เทคโนโลยีในการกระทำความผิดในลักษณะต่าง ๆ และมีการนำข้อมูลเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ หรือเผยแพร่ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นความผิดตามกฎหมายกระทำความผิดของผู้อื่น หรือความมั่นคงของประเทศ ซึ่งเห็นได้ว่าเมื่อทราบถึงสถานการณ์อาชญากรรมแล้วจะส่งผลต่อการปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่อรองรับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงมากขึ้นและมีผลกระทบต่อประชาชนมากขึ้นในปัจจุบัน

5) การทบทวนกฎหมาย (Review Law) ให้มีความทันสมัยและมีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สามารถกำหนดโทษที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อให้เหมาะสมกับการกระทำความผิด เช่น อาชญากรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นอาชญากรที่ใช้ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชญากรรมที่ปัจจุบันอยู่ในโลกเสมือนจริงแทบทั้งหมด และมีความเสียหายสูง รวมถึงมีความยากลำบากในการติดตามพยานหลักฐานมาระบุในการกระทำความผิดเพื่อเอาผิดต่อผู้กระทำความผิด รวมถึง

การทบทวนกฎหมายเพื่อไม่ให้ต้องใช้โทษทางอาญาในลักษณะที่เป็นโทษจำคุกมากเกินไป อันจะทำให้เกิดปัญหาต่อหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอย่างมากคือผู้ต้องขังล้นคุก รวมถึงการกำหนดวิธีการลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำความผิด หรือ Punishment Fit the Crime เช่น การลงโทษอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์อาจจะเป็นการลงโทษไม่ให้ใช้คอมพิวเตอร์ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง หรือการติด EM ตลอดชีวิตเพื่อการเฝ้าระวังผู้กระทำความผิดทางที่มีความร้ายแรงสะท้อนขวัญและเป็นการตีดนีสัยในทางเพศ (Serious Sexual Offender) เป็นต้น

■ บรรณานุกรม

เกียรติขจร วัฒนสวัสดิ. (2551). *คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักอบรมเนติบัณฑิตยสภา.

หนังสือภาษาอังกฤษ

Rebecca, P., & Bryan, H. (2010). *Fundamentals of Crime Mapping*. MA: Jones and Bartlett Publishers.

Stan. S., David, K., & John, K. (2015). *Criminal Justice Organizations: Administration and Management*. 6th ed., CT: Cengage Learning.

